

**ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ
O NĚM**

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

I. Přípustnost a účinek

(§ 245 TrŘ)

řádný opravný prostředek proti rozsudku soudu I. stupně (tj. okresních a krajských soudů v návaznosti na jejich věcnou příslušnost vymezenou v §§ 16 a 17 odst. 1 – 2 TrŘ);

- rozsudek, kterým byl v hlavním líčení obžalovaný uznán vinným nebo byl obžaloby zproštěn (§ 225 a násl.),

- rozsudek, kterým byl ve veřejném zasedání v řízení o obnově stanoven v případě částečného povolení obnovy řízení za zbývající trestné činy přiměřený trest (§ 288 odst. 3),

- rozsudek, kterým byl ve veřejném zasedání po předchozím nálezů Ústavního soudu, jímž byl zrušen pravomocný rozsudek jen o některém z trestných činů, stanoven za zbyvajících trestné činy přiměřený trest (§ 314j),

- rozsudek, kterým bylo ve veřejném zasedání rozhodnuto o uložení trestu odsouzenému, u něhož bylo podmíněně upuštěno od potrestání s dohledem (§ 359a),

- rozsudek, kterým soud rozhodl ve veřejném zasedání o návrhu na uznání cizozemského rozhodnutí na území České republiky a o jeho výkonu anebo o zamítnutí takového návrhu a o vyhovění nebo zamítnutí návrhu na dodržení lhůt nebo jiných podmínek pro podmíněné propuštění z výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody nebo předčasného ukončení takového výkonu stanoveného právem cizího státu (§ 124-126 z. m. j. s.),

- rozsudek, kterým soud rozhodl ve veřejném zasedání o uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu nebo o neuznání rozhodnutí v řízení o uznání a o výkonu rozhodnutí jiného členského státu ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody (§ 304 odst. 2 z. m. j. s.).

proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek **není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl.**

proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, může poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, podat odvolání **pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže** v dohodě o vině a trestu **souhlasil** s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž **souhlasil.**

vždy s odkladným účinkem (§ 245 odst. 2 TrŘ na rozdíl od stížností, u kterých podle § 141 odst. 4 TrŘ, jen kde tento účinek zákon stanoví) a **devolutivním účinkem** (o odvolání rozhodují s výjimkou rozhodnutí podle § 250 odst. 4 tr. ř. odvolací soudy uvedené v § 252 tr. ř.; u stížností - § 146 odst. 1 tr. ř. – autoremedura)

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

II. Oprávněné osoby – I.

(§§ 246 – 247 TrŘ)

KDO!!

- a) **státní zástupce** – s nejširším rozsahem práva k odvolání,
- b) **obžalovaný** – stran výroků, kterého se přímo dotýkají, **nejde-li o výrok o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny.** (viz § 206c odst. 7) – **od 1. 10. 2020, zák. č. 333/2020 Sb.**
- c) **zúčastněná osoba** – proti výroku o zabránění věci **nebo zabránění části majetku** (vždy se jedná o odvolání ve prospěch obžalovaného),
- d) **poškozený** uplatňující řádně nárok na náhradu škody **nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení** - (§ 43 odst. 3 TrŘ) proti výroku o náhradě škody, který se ho přímo dotýká; (§ 246 odst. 1 TrŘ);

ZAMĚŘENÍ!! Vždy vůči výrokům rozsudku

- a) **pro nesprávnost výroku,**
- b) **výrok nebyl učiněn** (zpravidla výrok o náhradě škody),
- c) **porušení řízení, pro které je výrok nesprávný nebo chybí** **R II/1962**; (§ 246 odst. 2 TrŘ);

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

II. Oprávněné osoby – II.

(§§ 246 – 247 TrŘ)

V NEPROSPĚCH

- a) **státní zástupce** (jako jediný z odvolatelů je oprávněn zároveň podat odvolání i ve prospěch),
- b) **poškozený** u povinnosti k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení (§ 43 odst. 3 TrŘ, ovšem při rozhodnutí o zproštění obžaloby podle § 226 TrŘ je **neoprávněnou osobou** vůči rozhodnutí podle § 229 odst. 3 TrŘ, neboť by přezkoumání rozsudku v odvolacím řízení se nutně týkalo i příslušného výroku o vině) **R 43/1967, R 32/2003** (pozn. jen právo poškozeného, který je účastníkem adhezního řízení - § 43 odst. 3 tr. ř.) **R 27/2004** (pozn. k náležitostem odvolání státního zástupce a postupu soudu).

Pozn. odvolání v neprospěch **nejsou oprávněni** podat obžalovaný a s výjimkou státního zástupce osoby uvedené v § 247 odst. 2 TrŘ; (§ 247 odst. 1 TrŘ) **R 51/1990**

VE PROSPĚCH

- a) **obžalovaný**,
- b) **státní zástupce i proti vůli obžalovaného**,
- c) **osoby blízké** - příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh,
- d) **opatrovník** a **obhájce** proti vůli obžalovaného, **kteřý je omezen ve svéprávnosti** **R 28/2003** (pozn. formulace odvolání podaného obhájcem za obžalovaného), **R 54/2002** (pozn. vzdání se odvolání obžalovaným vždy proti všem výrokům, jinak neúčinné)

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

II. Oprávněné osoby – III.

(§§ 246 – 247 TrŘ)

Pozn. č. 1. u mladistvých

a) **orgán sociálně právní ochrany dětí** (§ 72 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. i proti jejich vůli a se samostatnou lhůtou). Odvolání a dovolání ve prospěch mladistvého, který není plně svéprávný, může podat, a to i proti jeho vůli, též jeho **zákonný zástupce nebo opatrovník a jeho obhájce** (!!! § 44 odst. 4 ZSM).

b) **zákonný zástupce** a popřípadě **opatrovník** (§ 43 odst. 1 – 2 zák. č. 218/2003 Sb. i proti jejich vůli a se samostatnou lhůtou); (§ 247 odst. 2 TrŘ);

Pozn. č. 2 u TOPO

Úkony právnické osoby a) o. s. ř.; **b)** zmocněnec; **c)** opatrovník (§ 34 odst 1 – 8 z. o TOPO)

III. Lhůta a místo podání

(§ 248 TrŘ)

MÍSTO – zásadně u soudu prvního stupně

(ale podle § 60 odst. 4 písm. a – e) TrŘ **také**)

a) podáním jako poštovní zásilky adresované soudu II. stupně,

b) učiněním u soudu II. stupně,

c) u příslušníka ozbrojených sil a sborů v činné službě u jeho náčelníka,

d) u odsouzených a obviněných ve VT OS a ve vazbě u ředitele nápravného zařízení, (podle judikatury také předáním vychovateli),

e) ústně do protokolu u kteréhokoli okresního soudu (§ 59 odst. 2 věta druhá TrŘ) a je otázkou, zda u okresního státního zástupce;

R 9/1975, R 47/1975, R 67/1978, R 59/1981, R 32/1993, R 10/2004, T. 655/2004, 4 Tz 57/2004 (**pozn.** vliv pochybení držitele poštovní licence při doručování)

LHŮTA – do osmi dnů od doručení opisu rozsudku (počítání lhůt podle § 60 odst. 1 TrŘ a navracení lhůty - § 61 odst. 1 – 3 TrŘ), **při současném doručování obžalovanému, jeho obhájci a opatrovníku**, běží lhůta od posledního doručení (doručování - §§ 62 – 64a TrŘ, zejména § 64 odst. 1 písm. b), odst. 2 – 3 a 4 písm. a), odst. 5 TrŘ) a **u jiných osob uvedených v § 247 odst. 2 TrŘ končí lhůta tímž dnem jako u obžalovaného**; (§ 247 odst. 1 – 2 TrŘ); + **§ 72a odst. 1, 2 ZSM – lhůta pro podání opravného prostředku a jeho zpětvzetí**

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

IV. Obsah odvolání

(§ 249 odst. 1 – 3 TrŘ)

Odůvodnění – specifikace

- a) **napadených výroků rozsudku,**
- b) **vytýkaných vad rozsudku nebo předcházejícího řízení** a
- c) **u státního zástupce nadto uvedení, zda je podává ve prospěch nebo neprospěch obviněného, o čemž je nutno oprávněné osoby poučit** (promítnutí u rozsudku v § 125 odst. 2 TrŘ), to vše **ve lhůtě** uvedené v § 248 odst. 1 TrŘ anebo k tomu stanovené předsedou senátu podle § 251 TrŘ a **lze je opřít** oproti původnímu řízení **o nové skutečnosti a důkazy;** (§ 249 odst. 1 – 3 TrŘ) **T. 131 NS 5/2001, R 59/2002, R 47/2003, R 27/2004, 5 Tdo 835/2002;** (*pozn. obecné náležitosti podání - § 59 TrŘ, zde odst. 3 věta poslední – vztah k opravným prostředkům*)

V. Dispozice s odvoláním

(§ 250 odst. 1 – 4 TrŘ)

- a) právo oprávněné osoby **vzdát se** výslovně **odvolání** po vyhlášení rozsudku; (§ 250 odst. 1 TrŘ);
- b) právo osoby, která podala **odvolání** (podle § 250 odst. 2 věta druhá TrŘ u státního zástupce i nadřízený státní zástupce, **nově s účinností od 1. 12. 2019** - u odvolání evropského pověřeného žalobce nebo evropského žalobce příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce, výslovným prohlášením ho **vzít zpět** až do doby, než se odebere odvolací soud k závěrečné poradě; (§ 250 odst. 2 TrŘ);
- c) **zpětvzetí odvolání** podaného ve prospěch obžalovaného jinou oprávněnou osobou, obhájcem nebo **opatrovníkem** jen **s výslovným souhlasem obžalovaného. Státní zástupce i bez souhlasu obžalovaného,** ale tomu od vyrozumění běží nová lhůta k odvolání; (§ 250 odst. 3 TrŘ);
- d) **rozhodnutí o vzetí zpětvzetí odvolání na vědomí** – rozhoduje předseda senátu odvolacího soudu, a pokud dosud nebyl spis předložen, předseda senátu soudu I. stupně, pokud tomu nebrání zákonná překážka (*kupř. není dán souhlas obžalovaného podle § 250 odst. 3 věta druhá TrŘ, anebo překážka pro pokračování v trestním stíhání podle § 11 odst. 1 písm. a) TrŘ*); (§ 250 odst. 4 TrŘ) **R 26/1976, R 54/2002;**

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

VI. Řízení u soudu prvního stupně

(§ 251 odst. 1 – 3 TrŘ)

a) **reakce soudu I. stupně na nedostatky odvolání** (viz § 249 odst. 1 TrŘ) – **u odvolání** 1. státního zástupce, 2. obhájce podaného za obžalovaného a 3. zmocněnce za poškozeného anebo zúčastněnou osobu, 4. obžalovaného, který má obhájce, 5. poškozeného anebo zúčastněné osoby, kteří mají zmocněnce – **výzva** předsedy senátu **k odstranění vad** v jím stanovené lhůtě **pěti dnů od jejího doručení** a **upozornění na případné odmítnutí odvolání** podle § 253 odst. 3 TrŘ; (§ 251 odst. 1 TrŘ) **T. 669/2004; 11 Tdo 1107/2002**

b) **reakce soudu I. stupně na nedostatky odvolání – u odvolání** 1. obžalovaného, který nemá obhájce a obdobně 2. poškozeného anebo zúčastněné osoby, kteří nemají zmocněnce – **výzva** předsedy senátu **k odstranění vad** v jím stanovené lhůtě **osmi dnů** a navíc **poskytnutí poučení k odstranění jeho vad**, pokud nevedlo k nápravě nebo to vyžaduje povaha projednávané věci a obžalovaný si ho sám nezvolil, **ustanovení obhájce** k odůvodnění odvolání anebo i obhajování v odvolacím řízení, poté **upozornění na případné odmítnutí odvolání** podle § 253 odst. 3 TrŘ; § 251 odst. 2 TrŘ

c) **předložení spisů odvolacímu soudu** – po uplynutí lhůt k podání odvolání a lhůt k odstranění jeho vad u všech oprávněných osob předseda doručí stejnopis odvolání a bez vyčkání na jejich vyjádření předloží spisy odvolacímu soudu – (§ 251 odst. 3 TrŘ) **R 52/1968, R 59/2002, 7 Tdo 329/2002;**

VKŘ § 184

Předkládání spisů nadřízenému soudu

1) Ke spisům, které se předkládají soudu druhého stupně k rozhodnutí o opravném prostředku, nebo Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o dovolání, se připojí **předkládací zpráva**, kterou podepíše příslušný předseda senátu (soudce); kromě vyhotovení napadeného rozhodnutí obsaženého ve spise je třeba předložit také opis (fotokopii) opravného prostředku, který byl ve věci podán a dále opis napadeného rozhodnutí vždy ve třech vyhotoveních. *Je-li kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu podána prostřednictvím krajského soudu, krajský soud po vrácení příloh správnímu orgánu založí do spisu opis (fotokopii) kasační stížnosti a originál kasační stížnosti předloží se spisem Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.* Využívá-li se předávání dat podle § 162a, kdy soud nadřízenému soudu tímto způsobem spolu s rejstříkovými daty zašle i elektronický opis napadeného rozhodnutí, postačí listinný opis předložit se spisem jen v jednom vyhotovení; nejsou-li rejstříková data předávána (příp. i dokumenty) podle § 162a, uvede se to v předkládací zprávě.

2) Obdobně podle předchozího odstavce se postupuje při předkládání spisu k rozhodnutí o *odvolání proti rozhodnutí soudního komisaře* a k rozhodování o vyloučení (podjatosti) soudce, přikázání věci jinému soudu nebo příslušnosti.

3) Věci k rozhodnutí o prodloužení odposlechu nebo sledování bankovního účtu soud předkládá nadřízenému soudu s nejvyšším urychlením; o prodloužení vazby mladistvého je nutné předložit nadřízenému soudu v zákonné lhůtě (§ 47 odst. 3 ZSVM). *Obdobně se postupuje u odvolání do předběžných opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí a předběžných opatření upravujících poměry dítěte.*

4) Předkládá-li se spis Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o dovolání, stížnosti pro porušení zákona nebo přezkumu zákonnosti příkazu k odposlechu, *nebo Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti*, soud ho předloží až po provedení všech úkonů souvisejících s pravomocným ukončením věci; tyto úkony provádí s nejvyšším urychlením.

Pozn. § 36 odst. 5 VKŘ – vazební řízení; **§ 167 odst. 3 VKŘ** – sp. zn.; **§ 215j VKŘ** - Řízení u nadřízeného soudu;

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

VII. Odvolací soud a jeho rozhodnutí – I.

(§§ 252 – 262 TrŘ)

A. Odvolací soud

1. **krajské soudy** při rozhodování o odvoláních proti rozsudkům okresních soudů,
2. **vrchní soudy** při rozhodování o odvoláních proti rozsudkům krajských soudů; (§ 252 TrŘ);

B. Rozhodnutí odvolacího soudu

1. **zamítnutí**

opožděně podaného odvolání (s výjimkou toho, že se oprávněná osoba řídila nesprávným poučením soudu - § 253 odst. 2 TrŘ),

odvolání podaného osobou neoprávněnou, osobou, která se odvolání výslovně vzdala anebo znovu podala odvolání, které v téže věci výslovně vzala zpět – (§ 253 odst. 1 TrŘ);

R 43/1967, R 55/1971,

2. **odmítnutí odvolání, které nesplňuje náležitosti obsahu odvolání** (s výjimkou nesplnění poučovací povinnosti oprávněných osob podle § 249 odst. 1 TrŘ anebo neposkytnutí pomoci oprávněným osobám, které nemají obhájce anebo zmocněnce při odstranění vad odvolání podle § 251 odst. 2 TrŘ) – (§ 253 odst. 3 TrŘ); **R 47/2003**

3. **přerušeni trestního stíhání** –

aa) **v odvolacím řízení vyjde najevo**, že po vyhlášení rozsudku nastala některá z okolností uvedených v § 173 odst. 1 písm. b – **f**) TrŘ (viz § 11/1 k) ve znění účinném podle zák. č. 183/2017 Sb. od 1. 7. 2017),

bb) **nelze-li obžalovanému doručit** předvolání k veřejnému zasedání odvolacího soudu nebo z důvodu uvedeného v § 9a,

cc) na základě závěru, že **zákon aplikovaný při rozhodování o vině a trestu v dané věci odporuje ústavnímu zákonu nebo mezinárodní smlouvě**, která má přednost před zákonem a věc předloží Ústavnímu soudu - § 255 odst. 1 – 2 TrŘ;

Pozn. rozhodnutí 1. - 3. nejsou spojena s přezkoumáním věcného obsahu výroků napadeného rozsudku.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

VII. Odvolací soud a jeho rozhodnutí – II.

(§§ 252 – 262 TrŘ)

4. **zamítnutí** odvolání, které shledá odvolací soud nedůvodným – (§ 256 TrŘ); **R 20/1985, R 34/2000**
5. **zrušení** napadeného rozsudku nebo jeho části **a v rozsahu zrušení rozhodnutí**
 - a) **předložení věci** k rozhodnutí o příslušnosti společně nadřízenému soudu, **měl-li tak učinit soud I. stupně** (§ 222 odst. 1 TrŘ), pokud je jím odvolací soud, ihned sám rozhodne o přikázání příslušnému soudu,
 - b) **postoupení věci** jinému orgánu, měl-li tak učinit soud I. stupně (§ 222 odst. 2 TrŘ),
 - c) **zastavení trestního stíhání**, jestliže tak měl učinit již soud prvního stupně (§ 223 odst. 1, odst. 2 TrŘ),
 - d) **podmíněné zastavení trestního stíhání** nebo **schválení narovnání**, shledá-li okolnosti uvedené v § 307 odst. 1 nebo 2 nebo § 309 odst. 1,
 - e) **přerušování trestního stíhání, měl-li tak učinit soud I. stupně** (§ 224 odst. 1, 2, 5 TrŘ, rozdíl oproti přerušování trestního stíhání podle § 255 odst. 1 TrŘ) – (§ 257 odst. 1 písm. a) – d) TrŘ); **R 28/1994 – I., B 8/1975, 6 Tdo 505/2003**
6. **bez zrušení** napadeného rozsudku při zjištění okolností uvedených v § 11 odst. 1 písm. a), b), **D** TrŘ, které nastaly až po vyhlášení napadeného rozsudku, **zastavení trestního stíhání** – (§ 257 odst. 2 TrŘ); (pokračování v zastaveném trestním stíhání podle odst. 2 na základě prohlášení obviněného, učiněného do 3 dnů od oznámení zastavení, o čemž musí být poučen - § 257 odst. 3 TrŘ);

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

VII. Odvolací soud a jeho rozhodnutí – III.

(§§ 252 – 262 TrŘ)

7. **zrušení** napadeného rozsudku

a) pro **podstatné vady řízení**,

b) pro **vady rozsudku**,

c) na základě **pochybností o správnosti skutkových zjištění** a **potřebě opakovat důkazy nebo provést další**,

d) pro **porušení ustanovení trestního zákona**,

e) pro **nepřiměřenost uloženého trestu**,

f) pro **nesprávnost rozhodnutí o uplatněném nároku poškozeného**,

g) v souvislosti **s dohodou o vině a trestu** – (§ 258 odst. 1 písm. a) – g) TrŘ);

rozsah zrušení – v návaznosti na vadu a oddělitelnost části výroku, ovšem při zrušení výroku o vině vždy také výrok o trestu a dalších navazujících výroků – (§ 258 odst. 2 TrŘ); **R III/1966, R 22/1977, R 53/1992, R 1/1996-II., R 54/2002**

Rozhodnutí odvolacího soudu po zrušení napadeného rozsudku – (až na *ojedinělé výjimky po zrušení rozsudku soudu I. stupně nebo jeho části je součástí další z následujících rozhodnutí; posílen princip apelační vůči principu kasačnímu*)

a) **vrácení věci soudu prvního stupně** (lze zároveň podle § 262 TrŘ nařídit, aby byla věc projednána a rozhodnuta v jiném složení senátu anebo jiným soudem téhož druhu a téhož stupně v jeho obvodě) – (§ 259 odst. 1 TrŘ), **3 Tz 282/2001** (pozn. k § 262 tr. ř.)

b) **nové rozhodnutí odvolacího soudu rozsudkem** (omezení podle § 259 odst. 4 **pozn. zákaz reformatio in peius** a odst. 5 TrŘ) – (§ 259 odst. 3 písm. a), b) TrŘ);

c) **vrácení věci státnímu zástupci** – (§ 260 TrŘ) a

bez zrušení napadeného rozsudku

při chybějícím nebo neúplném výroku napadeného rozsudku vrácení věci soudu prvního stupně s příkazem, aby o nich rozhodl nebo doplnil – (259 odst. 2 TrŘ);

8. **osamocené zrušení výroku o náhradě škody** – při zrušení výroku o náhradě škody, kdy není rozhodnuto ve věci, odvolací soud odkáže poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních anebo před jiným příslušným orgánem – (§ 265 TrŘ); **R 36/1980;**

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

VII. Odvolací soud a jeho rozhodnutí – IV.

(§§ 252 – 262 TrŘ)

C. Rozsah přezkumné povinnosti odvolacího soudu

(od 1. 1. 2002 **zásadní změna** – převládající revizní princip nahrazen posíleným **principem dispozitivním**)

- ✘ zákonost a odůvodněnost oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání,
- ✘ správnost jim předcházejícího postupu řízení, u obou z hlediska vytýkaných vad, ale k nevytýkaným vadám přihlédne, pokud mají vliv na správnost napadených výroků - (§ 254 odst. 1 TrŘ),
- ✘ pokud vytýkané vady mají původ v jiném než napadeném výroku, na který navazuje, bude přezkoumána i jeho správnost – (§ 254 odst. 2 TrŘ),
- ✘ pokud je podáno odvolání oprávněnou osobou proti výroku o vině, v návaznosti na vytýkané vady bude přezkoumán i výrok o vině a další výroky, které v něm mají podklad – (§ 254 odst. 3 TrŘ),
- ✘ při odvolání týkajícím se jen některé z více osob, bude přezkoumána jen ta část rozsudku a předcházejícího řízení, která se jí týká – (§ 254 odst. 4 TrŘ),

ale beneficio cohaesionis při rozhodování odvolacího soudu – zachován revizní princip (§ 261 TrŘ);

R II/1962, R 37/1965, R 38/1967, R 59/1977, R 54/2002, R 60/2002, R 46/2003, 5 Tdo 1081/2003, 6 Tdo 212/2004, 4 Tz 65/2002;

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

VIII. Řízení u odvolacího soudu

(§ 263 TrŘ)

1. forma řízení

a) veřejné zasedání,

b) též neveřejné zasedání – při rozhodnutí podle §§ 253, 255 a 257 a § 258 TrŘ, je-li zřejmé, že vadu nelze odstranit ve veřejném zasedání - § 263 odst. 1 TrŘ

2. přítomnost u veřejného zasedání

a) u státního zástupce povinná,

b) obhájce vždy, kdy je jeho účast povinná v hlavním líčení (viz § 202 odst. 4 věta druhá TrŘ),

c) u obžalovaného ve VTOS a VV v nepřítomnosti jen v případě, že výslovně prohlásí, že se účasti vzdává - § 263 odst. 2 – 4 TrŘ

3. průběh veřejného zasedání

a) zahájení veřejného zasedání,

b) přednes napadeného rozsudku a podání zprávy o stavu věci předsedou senátu anebo pověřeným členem senátu,

c) přednes a odůvodnění odvolání odvolatelem, v jeho nepřítomnosti přečte předseda senátu anebo pověřený člen senátu,

d) přednes vyjádření a návrhů k provedení dokazování státním zástupcem a dalšími osobami případně dotčenými rozhodnutím odvolacího soudu a v případě jejich požadavku anebo nepřítomnosti je přečte předseda senátu anebo jím určený člen senátu, pokud je obsaženo ve spise,

e) doplnění dokazování - § 263 odst. 5 – 6 TrŘ

4. doplnění dokazování ve veřejném zasedání, podklad rozhodnutí, hodnocení důkazů – a) za předpokladu, že není rozsáhlé a obtížně proveditelné a neznámá náhrada činnosti soudu I. stupně, b) postup shodný jako v hlavní líčení a pro provedení důkazu přečtením protokolů o výsledku svědka a znalce v nepřítomnosti obžalovaného, pokud byl řádně předvolán (fikce jeho souhlasu), c) podkladem pro změnu nebo doplnění skutkových zjištění, přihlíží odvolací soud jen k důkazům provedeným ve veřejném zasedání a hodnotí je v návaznosti na důkazy provedené v hlavním líčení před soudem I. stupně, je vázán jeho hodnocením důkazů s výjimkou důkazů, které sám znovu provedl v hlavním líčení - § 263 odst. 7 TrŘ; **R 40/1968-I., II., R 1/1996-II., R 20/1997, R 2/2003;**

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

IX. Řízení u soudu I. stupně po zrušení rozsudku

(§ 264 TrŘ)

*a) po vrácení věci soudu I. stupně **vázanost právním názorem**, vysloveným v rozhodnutí odvolacího soudu, **povinnost provést úkony a doplnění** nařízených odvolacím soudem – (§ 264 odst. 1 TrŘ) **T. 686/2004***

*b) **zákaz reformationis in peius** – (§ 264 odst. 2 TrŘ).*

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

Nověji publikovaná rozhodnutí

!!! Tpjn 303/2012 - R č. 21/2013

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky

k otázce, zda odvolací soud na podkladě odvolání podaného státním zástupcem jen v neprospěch obviněného (§ 249 odst. 2 tr. ř.) může zrušit nebo změnit napadený rozsudek soudu prvního stupně tak, že rozhodne ve prospěch obviněného, a za jakých podmínek může takto postupovat (§ 254 a § 259 odst. 4 tr. ř.).

Odvolací soud může na podkladě odvolání podaného státním zástupcem pouze v neprospěch obviněného zrušit nebo změnit napadený rozsudek soudu prvního stupně nejen v neprospěch obviněného, ale i v neprospěch a ve prospěch obviněného a také výlučně v jeho prospěch. Takovému rozhodnutí nebrání ani skutečnost, že obviněný se po vyhlášení rozsudku výslovně vzdal odvolání (§ 250 odst. 1 tr. ř.).

Rozhodnout ve prospěch obviněného může odvolací soud pouze za splnění podmínek uvedených v ustanoveních § 254 odst. 1, 2, 3 tr. ř. a § 258 a § 259 tr. ř. V odůvodnění rozhodnutí musí takový postup řádně odůvodnit.

R č. 56/2012

Výzvu předsedy senátu podle § 251 odst. 1 tr. ř. je nutné adresátu doručit, neboť jen tak mohou nastat právní důsledky, jež se s nesplněním výzvy spojují. Pro způsob jejího doručování je nutné vycházet z podmínek uvedených v § 63 odst. 1 tr. ř. Výzva podle § 251 odst. 1 tr. ř. se doručuje zásadně na adresu určenou pro doručování písemností.

R č. 13/2011

Není vyloučeno, aby poškozený a současně příbuzný v pokolení přímém napadl rozsudek odvoláním směřujícím proti výroku o vině ve prospěch obviněného. Znění ustanovení § 247 odst. 1 tr. ř., hovoří-li o tom, že pokud jde o povinnost k náhradě škody, může v neprospěch obviněného rozsudek napadnout odvoláním též poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, toliko upřesňuje procesní práva poškozeného jako osoby oprávněné napadnout rozsudek odvoláním ve smyslu § 246 odst. 1 písm. písm. d) tr. ř. (nejen ve prospěch, ale i v neprospěch obviněného). Nelze je vykládat jako speciální, omezující ustanovení k ustanovení § 247 odst. 2 tr. ř., které zakotvuje oprávnění mimo jiné též příbuzných v pokolení přímém ve prospěch obviněného rozsudek napadnout odvoláním.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 19/2013

I. Je-li ve skutku, jehož se týká podané odvolání, shledáván jednočinný souběh více trestných činů, musí odvolací soud z hlediska požadavků uvedených v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumat správnost všech právních kvalifikací i skutkových zjištění je odůvodňujících, a to i když odvolatel nevytkl v odvolání žádnou vadu ohledně některého ze sbíhajících se trestných činů.

II. Rozhodnutí soudu druhého stupně lze napadnout dovoláním pro nesprávnost právního posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. i tehdy, vytyká-li dovolatel vadu spočívající v nesprávné souběžné právní kvalifikaci skutku, v němž je spatřován jednočinný souběh více trestných činů, přestože jde o právní kvalifikaci, jejíž nesprávnost nebyla v odvolání podané proti rozsudku soudu prvního stupně vytykána. I tuto právní kvalifikaci a skutková zjištění, která ji odůvodňují, byl totiž odvolací soud povinen přezkoumat podle § 254 odst. 1 tr. ř.

R č. 16/2012 – pozor, ale na aktuální znění § 257 odst. 1 písm. d) TrŘ

Trestní řád neumožňuje odvolacímu soudu, aby v rámci odvolacího řízení podmíněně zastavil trestní stíhání obviněného.

R č. 21/2012

Ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. obsahující zákaz reformationis in peius nebrání tomu, aby znak spočívající v předchozím odsouzení nebo potrestání pachatele (tj. v recidivě) ve smyslu § 205 odst. 2 tr. zákoníku o trestném činu krádeže byl v odvolacím řízení konaném výlučně z podnětu odvolání obviněného dovozován ve vztahu k jeho jinému předchozímu odsouzení nebo potrestání pro čin stejné nebo nižší závažnosti, které splňuje zákonem stanovené podmínky, byť nebylo uvedeno v popisu skutku ve výroku o vině (v tzv. skutkové větě) napadeného rozsudku soudu prvního stupně, pokud je tato skutečnost obsažena alespoň v jeho odůvodnění, resp. jestliže ji soudy vzaly za prokázanou a vycházely z ní. Takové dřívější odsouzení nebo potrestání obviněného je objektivní skutečností, která nemá za následek ani přísnější právní kvalifikaci skutku spáchaného obviněným, ani se nedotýká rozsahu jeho trestné činnosti co do výše způsobené škody apod. Tímto postupem dojde pouze k naplnění zákonného znaku recidivy jiným předchozím odsouzením nebo potrestáním obviněného, které v době spáchání posuzovaného činu odpovídalo stanoveným zákonným podmínkám a v této době reálně existovalo. Jestliže tedy existuje jiné dřívější odsouzení (potrestání) obviněného, které i po dni 1. 1. 2010 zakládá znak recidivy ve smyslu § 205 odst. 2 tr. zákoníku u činu obviněného spáchaného před tímto dnem, pak nelze na základě ustanovení o časové působnosti trestních zákonů (§ 2 odst. 1 tr. zákoníku, § 16 odst. 1 tr. zák.) dospět k závěru, že pro obviněného je příznivější nový trestní zákoník účinný od 1. 1. 2010 jen proto, že v popisu skutku soudu prvního stupně je uvedeno toliko takové předchozí odsouzení (potrestání) zakládající recidivu ve smyslu § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. pouze do 31. 12. 2009, a nelze tak ani učinit závěr, že jde od 1. 1. 2010 o čin beztrestný, popřípadě že z tohoto důvodu zanikla trestnost činu. *) **Pozn.:** Srov. znění § 205 odst. 2 tr. zákoníku po novele provedené zákonem č. 330/2011 Sb.;

Pokud soud prvního stupně obviněnému neuložil povinnost k náhradě škody způsobené trestným činem a toto rozhodnutí učinil až odvolací soud, pak obviněnému nebyla odňata možnost využití práva odvolání, jestliže odvolací soud za splnění dalších zákonných důvodů postupoval podle § 258 odst. 1 písm. b), f) tr. ř. a za podmínek uvedených v § 259 odst. 3 tr. ř. ve věci nově rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému, aby nahradil poškozenému způsobenou škodu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. **8 Tdo 218/2013**);

R č. 10/2014

§ 2 odst. 5, 6 tr. ř., § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., § 14 odst. 3 tr. zákoníku

I. Pokud důkaz sice nebyl součástí spisu v přípravném řízení a byl předložen soudu teprve po podání obžaloby, avšak stranám byla později dána možnost se s ním seznámit a předmětný důkaz byl řádně proveden v rámci dokazování v hlavním líčení, přičemž obviněný měl možnost se k němu vyjádřit, nedošlo tímto postupem ke zkrácení práv obviněného na obhajobu. Proto nejde o podstatnou vadu řízení ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., a jen z toho důvodu, že určitý důkaz byl uplatněn v pozdější fázi trestního řízení nelze dovodit porušení zásad spravedlivého procesu.

II. Pro závěr, že jde o zvláště závažný zločin ve smyslu § 14 odst. 3 tr. zákoníku není významná dolní hranice trestní sazby odnětí svobody posuzovaného trestného činu, popřípadě výměra soudem uloženého trestu odnětí svobody, neboť pro zařazení trestného činu do kategorie zvláště závažných zločinů je rozhodné jen to, zda zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

I. Princip „ultima ratio“ přichází dokonce v úvahu i u některých případů závažnějších trestných činů, kde by některé znaky trestného činu mohly nasvědčovat vyšší společenské škodlivosti, avšak ochrana konkrétního právního statku je zde dostatečně zajišťována uplatněním odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

II. Přestože státní zástupce podal odvolání pouze v neprospěch obviněného, může dojít ke zrušení nebo změně napadeného rozhodnutí nejen v neprospěch obviněného, ale i v neprospěch a ve prospěch obviněného a také výlučně v jeho prospěch. Požadavek zákazu změny k lepšímu ve vztahu k obviněnému na základě odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného (zvláště, pokud by si obviněný odvolání nepodal), neodpovídá zásadám trestního řízení, ani postavení a úkolům státního zástupce a v konečném důsledku ani principu spravedlnosti, který musí ovládat rozhodování soudu v trestním řízení. Zásahy do těchto principů jsou možné jen na základě zákona a v souladu s ním. V zásadě by takovým jednostranným přístupem byl narušen i účel trestního řízení, kterým je nade vše pochybnost především snaha náležitě zjistit trestné činy a podle zákona jejich pachatele spravedlivě potrestat (§ 1 odst. 1 tr. řádu)

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 19. 9. 2012, sp. zn. **5 Tdo 1039/2012**);

R č. 43/2013

Abolice; nepřipustnost trestního stíhání; řízení o stížnosti

Proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž podle § 257 odst. 2 tr. ř. z důvodu uvedeného např. v ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného s ohledem na aboliční ustanovení amnestie, není přípustný řádný opravný prostředek.

R č. 52/2013

Ustanovení § 260 tr. ř. je ve vztahu speciality k ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř., protože upravuje výjimečný postup odvolacího soudu, jímž se věc vrací zpět až do stadia přípravného řízení. Odvolací soud může vrátit věc státnímu zástupci k došetření podle § 260 tr. ř. jen tehdy, když zjistí, že dosavadní řízení je zatíženo takovou procesní vadou, kterou nelze odstranit v řízení před soudem (např. neměl-li obviněný po celou dobu trestního řízení obhájce, ač ho podle zákona měl mít, nebo byla-li podána obžaloba pro jiný skutek, než pro který bylo zahájeno trestní stíhání).

Pro úvahu, zda po zrušení napadeného rozsudku odvolacím soudem je nutno postupovat podle § 259 odst. 1 tr. ř. a vrátit věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí nebo státnímu zástupci k došetření podle § 260 tr. ř., je podstatné zejména, jaké povahy a závažnosti je rozhodná procesní vada, a to z hlediska, zda tato vada je v řízení před soudem neodstranitelná, přičemž v návaznosti na toto základní procesní posouzení je třeba zvážovat, v jakém rozsahu je třeba řízení doplnit a které úkony je třeba provést k odstranění zjištěných procesních nedostatků. Státnímu zástupci může být věc vrácena pouze výjimečně, a to zejména tehdy, pokud odvolací soud zjistí, že věc je zatížena takovou procesní vadou nebo procesními vadami, že ani opakování hlavního líčení by zřejmě nemohlo vést k nápravě, a je proto žádoucí se věci zabývat znovu v přípravném řízení.

R č. 46/2013

I. Nejvyšší soud se může v dovolání zabývat jen těmi skutečnostmi, které jsou v obsahu dovolání uplatněny v souladu s obsahovými náležitostmi dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř. tak, aby byly uvedeny konkrétně přímo v textu dovolání. Z těchto důvodů dovolatel nemůže svou námitku opírat jen o odkaz na skutečnosti uplatněné v řádném opravném prostředku či v jiných podáních učiněných v předcházejících stadiích řízení, a to ani v závěrečných řečech v řízení před soudem prvního či druhého stupně.

II. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem s přesně zákonem stanovenými formálními podmínkami, za nichž ho lze uplatnit (§ 265a odst. 1 tr. ř.). Základní podmínkou a rozhodným hlediskem je existence pravomocného rozhodnutí ve věci samé. Při neexistenci konkrétního rozhodnutí je podání dovolání jen proti nesprávnosti procesního postupu vyloučeno. Proto dovolání, v němž je namítáno, byť s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., že soudy pochybily při rozhodování o vazbě, je dovoláním nepřipustným a dovolací soud je odmítne podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř.

R č. 68/2013

Jestliže obhájce podal za obviněného odvolání proti výroku o vině i trestu, ale obviněný, jehož způsobilost k právním úkonům nebyla omezena, poté výslovně omezil své odvolání jen proti výroku o trestu, přičemž s ohledem na jím vytykané vady odvolací soud výrok o vině nepřezkoumával, ani jej nebyl povinen přezkoumat (§ 254 odst. 2 tr. ř.), pak dovolání obviněného směřující proti výroku o vině je nepřipustné (srov. č. 20/2004 Sb. rozh. tr.).

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R.č. 14/2014

I. Pro rozhodnutí o nároku poškozeného na náhradu nemajetkové újmy v penězích vzniklé mu v důsledku trestného činu je soud povinen v adhezním řízení nejprve zkoumat, zda poškozený jako fyzická osoba utrpěl nemajetkovou újmu ve smyslu § 13 odst. 1 občanského zákoníku, která mu vznikla trestným činem obviněného, vůči němuž byl tento nárok uplatněn. V případě, že se o nemajetkovou újmu jedná a není postačující morální zadostiučinění podle § 13 odst. 1 občanského zákoníku, lze za podmínek § 13 odst. 2 tohoto zákona přiznat náhradu v penězích. O snížení důstojnosti fyzické osoby nebo její vážnosti ve společnosti ve značné míře ve smyslu § 13 odst. 2 občanského zákoníku půjde pouze tam, kde s ohledem na konkrétní situaci, za které k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv fyzické osoby došlo, jakož i s přihlédnutím k dotčené fyzické osobě, lze spolehlivě dovodit, že by nastalou nemajetkovou újmu vzhledem k intenzitě a trvání nepříznivého následku, spočívajícího ve snížení její důstojnosti či vážnosti ve společnosti, pocítovala jako závažnou zpravidla každá fyzická osoba nacházející se na místě a v postavení postižené fyzické osoby. Poznámka redakce Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek: Nyní jde o ustanovení § 2894 a násl. zákona č 89/2012, občanský zákoník, účinného od 1. 1. 2014, týkající se náhrady majetkové a nemajetkové újmy, § 2951 a násl. tohoto zákona o způsobu a rozsahu náhrady.

II. O nárocích na náhradu majetkové škody, nemajetkové újmy v penězích, jakož i vydání bezdůvodného obohacení lze rozhodnout i vedle sebe, avšak každý z těchto nároků má své vlastní zákonné opodstatnění, a proto výroky o těchto samostatných nárocích jsou výroky oddělitelnými (§ 254 odst. 1 tr. ř.).

R.č. 22/2014

Jestliže poškozený uplatnil včas a řádně nárok na náhradu majetkové škody způsobené trestným činem a obviněnému byla dána možnost seznámit se s tímto nárokem a vyjádřit se k němu, a neuložil-li přesto soud prvního stupně obviněnému povinnost k náhradě škody, může takové rozhodnutí za splnění zákonných předpokladů učinit odvolací soud. Pokud odvolací soud z podnětu odvolání státního zástupce či poškozeného podaného v neprospekch obviněného z důvodu, že nebyl učiněn výrok o náhradě škody, za podmínek uvedených v § 259 odst. 3 tr. ř. ve věci sám rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému povinnost, aby nahradil poškozenému způsobenou škodu, nejde pro obviněného o překvapivé rozhodnutí ani o porušení jeho práva na spravedlivý proces, neboť takové rozhodnutí odvolacího soudu nebylo vyloučeno. Obdobně to platí u nároku poškozeného na náhradu nemajetkové újmy a na vydání bezdůvodného obohacení.

4 Tz 68/2013

O porušení práva obviněného na obhajobu ve smyslu čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a ustanovení § 35 a 36 tr. řádu se jedná i tehdy, když obhajobu obviněného v trestním řízení vykonává evropský advokát, který není oprávněn poskytovat právní služby na území České republiky.

3 Tdo 1086/2013

O porušení zákazu změny k horšímu ve smyslu § 264 odst. 2 tr. řádu nejde v případě, že odvolací soud konkretizoval ve výroku o vině v odsuzujícím rozsudku výši škody u dílčích útoků pokračujícího trestného činu, kterou předtím nalézací soud vyjádřil v popisu skutku obsaženého ve výroku o vině jen v souhrnné výši.

R.č. 32/2014

Z ustanovení § 253 a § 254 odst. 1 tr. ř., vyplývá, že odvolací soud je vázán v přezkumné činnosti zásadně tím, který výrok rozsudku odvolatel napadl a jaké vady v jeho rámci vytýká. Toto výchozí vymezení a (omezení) přezkumné pravomoci odvolacího soudu ve vztahu k napadeným výrokům však rozšiřuje ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř., a to pro případy, když vada, která je vytýkána napadenému výroku rozsudku, má svůj původ v jiném výroku, který nebyl napaden odvoláním. Pak je odvolací soud povinen přezkoumat i tento jiný (odvoláním nenapadený) výrok za předpokladu, že odvolatel mohl též proti němu podat odvolání, i když tak neučinil. Přesah přezkumné povinnosti odvolacího soudu podle § 254 odst. 2 tr. ř. je podmíněn vztahem původu (příčiny) a projevu zjištěné vady nenapadeného výroku rozsudku, jestliže důvodně vytknutá vada napadeného výroku má původ v jiném než napadeném výroku rozsudku. Oba výroky musí na sebe navazovat, a proto z toho vyplývá, že nestačí zjištění vady v jiném nenapadeném výroku rozsudku bez toho, že by zároveň byla dána uvedená návaznost na výrok napadený odvoláním, tedy že by důvodně vytknutá vada jednoho výroku měla původ v jiném nenapadeném výroku.

Výrok o trestu sice obecně vždy navazuje na výrok o vině, to však k naplnění podmínek ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř. nestačí, neboť odvolací soud se může a je povinen se zabývat dalším výrokem, který není odvoláním napaden, jen v případě, že v takto přezkoumávaném výroku skutečně zjistí vytýkanou vadu, jež má původ v jiném výroku, než který byl napaden odvoláním (např. v odvolání státního zástupce podaném v neprospekch obžalovaného je napaden výrok o trestu odnětí svobody jako nepřiměřeně mírný a tato vada zjištěná odvolacím soudem má svůj původ v mírnější právní kvalifikaci použité soudem prvního stupně, která by odůvodňovala přísnější trest odnětí svobody). Jestliže však je napadán odvoláním státního zástupce podaným v neprospekch obžalovaného výrok o peněžitém trestu, který nebyl uložen vzhledem k tomu, že by byl údajně zjevně nedobytný nebo že by jeho uložení bylo v rozporu s možností poškozeného domoci se přiznané náhrady škody, a odvolací soud se s touto argumentací ztotožní, nejsou splněny podmínky v ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř. pro zrušení výroku o vině, byť by výrok o vině obžalovaného byl vadný z důvodu, že byla použita mírnější právní kvalifikace.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 38/2014

Zákaz reformace in peius (§ 259 odst. 4 tr. ř.) se vztahuje jen k rozhodnutí o odvolání, které bylo podáno výlučně ve prospěch obviněného, nikoli též ve prospěch jiných osob, např. poškozeného. Nic proto nebrání odvolacímu soudu, aby na základě odvolání poškozeného zrušil výrok, jímž mu byl soudem prvního stupně přiznán nárok na náhradu škody, a odkázal poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních, byť jde o rozhodnutí pro poškozeného nepříznivější.

R č. 44/2014

Zákaz reformationis in peius se při rozhodování podle § 259 odst. 4 a § 264 odst. 2 tr. ř. v odvolacím řízení vztahuje jen k osobě obviněného (obžalovaného), přičemž nepřipouští z hlediska celkového posouzení žádnou změnu v neprospěch takové osoby. Změna k horšímu tak nemůže nastat ve skutkových zjištěních, v použité právní kvalifikaci, v druhu a výměře trestu, v ochranném opatření i v náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.

R č. 50/2014

Důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. je dán i tehdy, je-li obviněný ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody na území cizího státu.

R č. 5/2015

Výši požadované náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo rozsah požadovaného bezdůvodného obohacení, které byly uplatněny řádně a včas (§ 43 odst. 3, § 206 odst. 2 tr. ř.), je možno v průběhu dalšího řízení měnit, a to až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě v hlavním líčení, event. veřejném zasedání o odvolání (§ 217, § 218, § 238 tr. ř.). Proto je přípustné, aby poškozený v průběhu trestního řízení rozšířil a důkazně doložil svůj včas a řádně uplatněný nárok na náhradu škody či nemajetkové újmy anebo na vydání bezdůvodného obohacení, o kterém je možno poté rozhodnout podle § 228 odst. 1 tr. ř. (příp. i § 229 odst. 1, 2 tr. ř.), a to za splnění podmínky, že je dána obviněnému nebo jeho obhájci možnost se k takovému rozšíření nároku konkrétně vyjádřit a uplatnit proti němu námitky.

V případě, že nárok je zvyšován v průběhu odvolacího řízení, musí být splněna další podmínka, že bylo poškozeným podle § 246 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. nebo státním zástupcem podle § 246 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. ř. podáno odvolání v neprospěch obžalovaného ohledně výroku o náhradě škody či nemajetkové újmy anebo o vydání bezdůvodného obohacení.

Odvolání a řízení o něm

R č. 6/2015

I. K naplnění znaku spočívajícího v tom, že pachatel trestný čin uvedený v odstavci 1 § 145 nebo § 358 tr. zákoníku spáchal opětovně ve smyslu § 145 odst. 2 písm. g) a § 358 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, postačí jakýkoliv případ opakování téhož trestného činu. Není třeba, aby byl za takový čin pravomocně odsouzen, a není významné, zda se ohledně takového odsouzení na pachatele hledí, jako by odsouzen nebyl (srov. č. 58/2011 Sb. rozh. tr.). Proto i v případě amnestie, již byl prominut trest s účinkem, že se na odsouzeného hledí, jako by odsouzen nebyl, tato okolnost nebrání naplnění uvedeného kvalifikačního znaku, protože i přes fikci neodsouzení stále platí, že pachatel trestný čin, pro který byl původně odsouzen, spáchal.

II. Jestliže odvolací soud, rozhodující pouze k odvolání obviněného, zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu, jímž byl uložen souhrnný a samostatný trest, a nově ukládá jen úhrnný trest proto, že dřívější odsouzení rozsudkem, ve vztahu k němuž byl původně uložen souhrnný trest, je takové povahy, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen (např. v důsledku rozhodnutí o amnestii), nemůže úhrnný trest uložit ve výměře odpovídající součtu původně uloženého souhrnného a samostatného trestu. Trest se v uvedeném případě stanoví za méně trestných činů a uložení trestu v takto označené výměře by znamenalo zhoršení postavení obviněného a tím porušení zákazu reformationis in peius.

R č. 32/2015

I. Obsahovou náležitostí výroku o vině odsuzujícího rozsudku je takový popis skutku, jehož jednotlivé části odpovídají příslušným znakům skutkové podstaty trestného činu, kterým byl obviněný uznán vinným. Motiv nebo pohnutku trestného činu je nutno uvádět ve výroku odsuzujícího rozsudku (*resp. v popisu skutku*), pokud je znakem příslušné skutkové podstaty trestného činu. V jiných případech zpravidla postačí takové okolnosti uvést jen v odůvodnění rozsudku a jejich uvedení ve výroku je nadbytečné.

Jejich nadbytečné uvedení ve výrokové části rozsudku však nelze pokládat za vadu rozsudku, jež by mohla vést k jeho zrušení ve smyslu ustanovení [§ 258 odst. 1 písm. b\)](#) tr. ř.

II. Kdykoliv v průběhu řízení má obviněný právo ukončit zmocnění svého obhájce k obhajobě a zvolit si nového obhájce ([§ 33 odst. 1 tr. ř.](#)). Neoznámí-li však obviněný příslušnému orgánu činnému v trestním řízení změnu obhájce včas, a to zpravidla předložením plné moci (*č. 51/2010 Sb. rozh. tr.*), aby mohl být nový obhájce vyzvolen v zákonné lhůtě (*je-li stanovena*) o nařízeném úkonu trestního řízení, je podle [§ 37 odst. 2 tr. ř.](#) obhájce dříve zvolený nebo ustanovený povinen vykonávat obhajobu, není-li z obhajování vyloučen, až do doby, než ji osobně převzme později zvolený obhájce.

Změna v osobě obhájce tak zásadně není důvodem pro neprovedení již nařízeného úkonu trestního řízení (*srov. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. III. ÚS 83/96, uveřejněný pod č. 293/1996 Sb.*).

Jestliže o nařízeném hlavním líčení nebo veřejném zasedání byli obviněný i jeho dosavadní obhájce řádně a včas vyzvoleni, jsou mu přítomni a naopak nově zvolený obhájce se k tomuto úkonu nedostavil, pak jen nepřítomnost nově zvoleného obhájce není překážkou provedení tohoto hlavního líčení nebo veřejného zasedání.

R č. 1/2002

O opravě a doplnění protokolu o hlavním líčení a o námitkách proti takovému protokolu vždy rozhoduje soud, o jehož protokol jde (§ 57 odst. 1 tr. ř.). Jestliže tedy je v řízení před odvolacím soudem zpochybněna správnost protokolu vyjádřením některé z procesních stran ohledně podání opravného prostředku proti vyhlášenému rozsudku, pak odvolací soud není oprávněn posuzovat správnost či úplnost protokolu, nýbrž věc předloží soudu prvního stupně k rozhodnutí o těchto námitkách.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 6/2016

Jestliže odvolací soud rozhodne o tom, že se věc podle [§ 257 odst. 1 písm. b\)](#) tr. ř. postoupí jinému orgánu, jímž by mohl být čin obviněného posouzen jako přestupek nebo kárné provinění ([§ 222 odst. 2](#) tr. ř.), mohou obviněný nebo státní zástupce proti takovému rozhodnutí podat dovolání podle [§ 265b odst. 1 písm. f\)](#) tr. ř. Proto i po dobu, než oprávněným osobám uplyne lhůta k podání dovolání podle [§ 265e odst. 1](#) tr. ř., anebo do doby, než dovolací soud o podaném dovolání rozhodne, je stále vedeno trestní řízení ve smyslu [§ 12 odst. 10](#) tr. ř., jehož doba trvání se nezapočítává do běhu lhůty pro projednání přestupku (srov. [§ 20 odst. 2](#) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů S účinností zákona č. 209/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon [č. 269/1994 Sb.](#), o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, tj. v odpovídající části od 1. 10. 2015, [§ 20 odst. 4](#) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.).

Z tohoto důvodu může soud prvního stupně po rozhodnutí odvolacího soudu o postoupení věci jinému orgánu podle [§ 257 odst. 1 písm. b\)](#) tr. ř. tomuto orgánu předložit věc se spisem teprve tehdy, až oprávněným osobám uplyne lhůta k podání dovolání, anebo o podaném dovolání rozhodne dovolací soud. Obdobně platí, že nabylo-li rozhodnutí o postoupení věci jinému orgánu právní moci již před soudem prvního stupně, může tento soud věc jinému orgánu předložit se spisem až po uplynutí odvolací lhůty všem oprávněným osobám.

R č. 7/2016

Volba příslušné formy jednání odvolacího soudu není závislá jen na způsobu jeho rozhodnutí ([§ 263 odst. 1](#) tr. ř.), nýbrž i na způsobu dokazování, které zamýšlí před vydáním svého rozhodnutí provést. Pokud shledá nezbytným vyslechnout svědky, a to v rozsahu umožňujícím provedení takového dokazování v odvolacím řízení ([§ 263 odst. 6](#) tr. ř.), musí konat veřejné zasedání, v jehož průběhu lze tyto důkazy způsobem upraveným v ustanovení [§ 235 odst. 2](#) tr. ř. provést. Konal-li odvolací soud veřejné zasedání a zejména provedl-li v něm dokazování, nemůže již o podaném odvolání, po odročení jednání za účelem dalšího doplnění dokazování (např. provedení listinných důkazů), meritorně rozhodnout v neveřejném zasedání.

6 Tdo 1470/2015

Vyjádření vůle k využití opravného prostředku oprávněnými osobami je nutné posuzovat v souladu s dalšími projevy, jež takové osoby ve vztahu k tomuto svému právu učinily. Existence skutečné vůle obviněného vzdát se odvolání ve smyslu [§ 250 odst. 1](#) tr. ř. je zásadním předpokladem možnosti úspěšného uplatnění tohoto procesního úkonu. Pochybnosti o vůli obviněného vzdát se práva na odvolání může důvodně vyvolávat, pokud obhájce obviněného doručí soudu podání, jímž se obviněný vzdává tohoto práva, a obviněný sám následně ještě ve lhůtě stanové zákonem odvolání podá. Takové pochybnosti o souladu vůle obviněného s podáním jeho obhájcem jsou soudy povinny odstranit, zjistit skutečnou vůli obviněného a k tomu si opatřit nejen vyjádření obhájce, ale i vyjádření obviněného, případně další dostupné důkazy, a teprve na jejich podkladě učinit odpovídající rozhodnutí

R č. 27/2017

Předseda senátu je oprávněn, a v zájmu zamezení neopodstatněných průtahů i povinen, posuzovat důvodnost omluvy obhájce z hlavního líčení nebo veřejného zasedání, a za tím účelem též provést potřebná šetření. Zvláště to platí v situaci, kdy omluva byla předložena např. pouhý den před konáním soudního jednání, a kdy už zpravidla ani nelze vyzumět všechny předvolané či vyzuměné osoby o případném zrušení nařízeného jednání. V takovém postupu předsedy senátu nelze shledávat jeho negativní poměr k obhájci a tedy ani důvody pro jeho vyloučení z vykonávání úkonů trestního řízení ve smyslu [§ 30 odst. 1](#) tr. ř.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 48/2017

Předseda senátu soudu prvního stupně za podmínek uvedených v § 251 odst. 2 tr. ř. ustanoví obviněnému, který podal odvolání nesplňující náležitosti obsahu odvolání podle § 249 odst. 1 tr. ř., obhájce, a to za účelem jen odůvodnění odvolání anebo i obhajování v odvolacím řízení. Není-li v opatření o ustanovení obhájce účel jeho ustanovení jasně a určitě vymezen, nutno takové neurčité ustanovení vykládat ve prospěch obviněného jako ustanovení obhájce jak za účelem odůvodnění odvolání, tak i obhajování v odvolacím řízení. Jestliže za takové situace odvolací soud nevyrozuměl obhájce obviněného o konání veřejného zasedání, ačkoliv ho vyrozumět měl, v důsledku čehož obhájce při veřejném zasedání nebyl přítomen, došlo k porušení práva na obhajobu, které naplňuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

R č. 53/2017

Odvolací soud nemůže postupem podle § 260 tr. ř. vrátit věc státnímu zástupci k došetření na základě závěru, že rozsudek soudu prvního stupně trpí podstatnou procesní vadou ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. spočívající v tom, že v projednávané věci je třeba rozšířit okruh obviněných o další osoby. Takový postup odvolacího soudu je v rozporu s obžalovací zásadou.

R č. 6/2017

Nebyl-li odvolací soud na podkladě odvolání státního zástupce oprávněn přezkoumat výrok o vině, neboť vada jím napadeného výroku o náhradě škody neměla svůj původ v tomto výroku, nemohl na podkladě tohoto odvolání rozhodnout o zrušení rozsudku soudu prvního stupně v celém rozsahu, a to ani z důvodu potřeby nápravy zjevné nesprávnosti výroku o vině.

Odvolací soud není oprávněn provést volbu, na podkladě kterého z více důvodných opravných prostředků zruší rozsudek soudu prvního stupně, pokud všechna odvolání napadla tentýž výrok o náhradě škody ve stejném rozsahu a ze stejných důvodů.

R č. 45/2017

Pro posouzení, zda se pachatel neplněním vyživovací povinnosti vůči svým dětem dopustil jednoho nebo více samostatných přečinů zanedbání povinné výživy podle § 196 tr. zákoníku, je rozhodující počet výchovných prostředí, ve kterých se tyto děti nacházejí (např. u různých matek, u různých pěstounů, ve více výchovných ústavech).

R č. 5/2019

Zrušení rozhodnutí napadeného dovoláním nemůže v situaci, kdy právní posouzení skutku je důsledkem použití zásad vyplývajících z § 259 odst. 4 tr. ř., § 264 odst. 2 či § 265s odst. 2 tr. ř., odůvodnit samotná námitka dovolatele, že užitá právní kvalifikace neodpovídá zjištěnému skutku.

Takový postup by byl možný v případě, že dovolatel důvodně namítl, že skutek bylo možno posoudit podle jiného, zákonu odpovídajícího ustanovení i při dodržení podmínek uplatňujícího se zákazu reformationis in peius.

V případě, že dovolací soud zjistí, že nesprávná právní kvalifikace je výlučně důsledkem uplatňujícího se zákazu reformationis in peius, přichází do úvahy odmítnout dovolání jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí v takovém případě netrpí vadou spočívající v nesprávném právním posouzení skutku. Proto není namístě postup podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 13/2018 Sb. r. tr.

Zjistí-li orgány činné v trestním řízení skutečnou totožnost osoby, proti které se dosud vedlo trestní stíhání pod jejím smyšleným (nebo cizím) jménem, není to důvodem k zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 tr. ř. a poté k jeho opětovnému zahájení podle § 160 odst. 1 tr. ř., ale po provedení změny v označení osoby obviněného záznamem ve spise je možno pokračovat v tomto trestním stíhání. Rozhodující je fyzická identita osoby, vůči níž bylo zahájeno a je vedeno trestní stíhání pro konkrétní skutek.

Vyjde-li v řízení před soudem najevo skutečná totožnost osoby ve stadiu před vyhlášením rozsudku soudu prvního stupně, lze v řízení pokračovat na podkladě dosud provedených úkonů s tím, že pravá totožnost obviněného se ve spise neformálně vyjádří pouhým záznamem. Jen z tohoto důvodu nelze věc vrátit státnímu zástupci k došetření. Výjimkou odůvodňující případné vrácení věci státnímu zástupci k došetření by mohla být pouze situace, kdyby záměnou totožnosti osoby obviněného došlo k závažnému porušení určitých zákonných ustanovení významných z hlediska dodržení procesních práv obviněného nebo jeho postavení (např. zjistí-li se až dodatečně, že obviněný je mladistvý).

Je-li obviněný označen nepravým jménem v rozsudku, který dosud nenabyl právní moci, lze proti němu podat odvolání, byť pouze za účelem odstranění takové vady. Nedošlo-li v důsledku záměny totožnosti obviněného k závažnému porušení určitých zákonných ustanovení významných z hlediska dodržení procesních práv obviněného nebo jeho postavení (např. uložení trestu, který nelze uložit některým osobám), anebo neshledá-li odvolací soud při plnění své přezkumné povinnosti podle § 254 tr. ř. jiné vady, může rozhodnout jen tak, že zruší napadený rozsudek a v nově vydaném rozsudku označí obviněného pravým jménem. V takovém případě odvolací soud není oprávněn rozhodnout, že se má konat celé předcházející řízení znovu.

R č. 16/2018 Sb. r. tr.

Jestliže obsahem protokolu o prověrce na místě podle § 104e tr. ř. jsou tvrzení obviněného nebo svědka, která významně doplňují, či dokonce mění údaje obsažené v protokole o jejich dřívějších výpovědích, pak tato jejich vyjádření, učiněná po řádném poučení, je třeba považovat za součást jejich výpovědí, přičemž důkaz těmito výpověďmi lze v hlavním líčení provést přečtením příslušné části protokolů jen za splnění zákonných podmínek předpokládaných v § 207 odst. 2 tr. ř., resp. v § 211 odst. 1 až odst. 4 tr. ř.

Postup soudu prvního stupně, který takový protokol v hlavním líčení přečte jen jako listinný důkaz ve smyslu § 213 tr. ř., zakládá podstatnou vadu ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a), c) tr. ř.

R č. 17/2018 Sb. r. tr.

Odvolací soud nemůže v neveřejném zasedání postupem podle § 263 odst. 1 písm. b) tr. ř. k odvolání podanému též proti výroku o vině rozhodnout podle § 258 odst. 1, 2 tr. ř. a zrušit napadený rozsudek jen ve výroku o trestu a v tomto rozsahu věc vrátit soudu prvního stupně k novému rozhodnutí s tím, že odvolání proti výroku o vině nepokládá za důvodné.

R č. 38/2018 Sb. r. tr.

Rozsah, v němž je odvolací soud povinen podle § 254 tr. ř. přezkoumat napadený rozsudek soudu prvního stupně, určuje obsah podaného odvolání. Odvolatel tak zpravidla činí vymezením napadených výroků a uvedením vad, jimiž je podle něj rozsudek zatížen (§ 249 odst. 1 tr. ř.), v písemném vyhotovení odvolání. K přezkoumání rozsudku v jiném, případně i užším, rozsahu může odvolací soud přistoupit jen tehdy, je-li z následného projevu vůle odvolatele (např. jeho vyjádření při veřejném zasedání o odvolání) nepochybné, že své odvolání mění a rozsudek nadále napadá jen v rozsahu nově označených výroků. Samotná neurčitost či věcný nesoulad konečného návrhu obhájce na rozhodnutí soudu předneseného při veřejném zasedání o odvolání s obsahovým zaměřením podaného odvolání neopravňuje odvolací soud k závěru, že odvolatel svůj opravný prostředek omezil (např. že nadále napadá jen výrok o trestu). Neurčitost či věcný nesoulad konečného návrhu je potřebné odstranit (např. konkrétním dotazem), jinak by odvolací soud postupoval při svém rozhodování svévolně.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 26/2019 Sb. r. tr.

V případě, že odvolací soud z podnětu odvolání proti rozsudku rozhodne, že nejde o žalovaný, ani o jiný trestný čin, a věc postoupí jinému příslušnému orgánu podle § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř., je povinen v odůvodnění rozhodnutí uvést argumenty, o něž uvedený závěr opírá tak, aby vyhověl podmínkám stanoveným v § 134 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř.

I v případě, že je věc postupována k projednání jako přestupek, se odvolací soud pro závěr o tom, že nejde nejen o žalovaný, ale ani o žádný jiný trestný čin, musí vypořádat se všemi jeho znaky a s důvody, pro které jednotlivé konkrétní znaky nebyly naplněny.

R č. 31/2019 Sb. r. tr.

I. Námitky extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními z nich učiněnými jsou námitkami, které se dotýkají porušení základních práv obviněného jakožto jednotlivce ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a práva na spravedlivý proces v souladu s čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Uvedená základní práva však chrání obviněného, jakožto „slabší“ procesní stranu, a nejvyšší státní zástupce se jich proto nemůže na úkor této „slabší“ procesní strany dovolávat, neboť pravidla plynoucí z práva obviněného na obhajobu byla stanovena na jeho ochranu. Nejvyšší státní zástupce proto může námitku extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními z nich učiněnými v dovolání uplatnit pouze ve prospěch obviněného, ale nikoli v jeho neprospěch. V případě, kdy Nejvyšší soud porušení těchto základních práv obviněného na základě namítnutého extrémního rozporu shledá, má zásah Nejvyššího soudu v rámci dovolacího řízení podklad v čl. 4 a 90 Ústavy.

II. Postoupení věci jinému orgánu podle § 171 odst. 1, § 188 odst. 1 písm. b), § 222 odst. 2, nebo § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř. se týká vždy skutku, a nikoli jeho možného právního posouzení. Z výroku usnesení proto musí být zřejmé, o jaký skutek se jedná a jaký skutek bude předmětem rozhodování jiného příslušného orgánu. Pokud soud po provedeném dokazování zjistí jiné skutkové okolnosti, než na základě kterých byla podána obžaloba, nestačí nová skutková zjištění uvést jen v odůvodnění rozhodnutí. Orgán, jemuž se věc postupuje, bude totiž rozhodovat o tom skutku, který vzešel z výsledků dokazování před soudem, a nikoli o tom, pro který byla podána obžaloba. V tomto směru je postup soudu odlišný od zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř., kdy soud zprošťuje vždy pro skutek uvedený v žalobním návrhu bez ohledu na to, že by dokazováním byl případně prokázán odlišný průběh skutkového děje, právě z toho důvodu, že podle výsledků dokazování dospěl k závěru, že se ve skutku označeném v žalobním návrhu nejedná o trestný čin a není ani namístě postoupit věc jinému orgánu k projednání, neboť se nemůže jednat ani o přestupek nebo kárné provinění.

R č. 33/2019 Sb. r. tr.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. naplňuje i vedení trestního stíhání poté, co odvolací soud nesprávně nezamítl opožděně podané odvolání podle § 253 odst. 1 tr. ř., ale zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně.

R č. 42/2019 Sb. r. tr.

Oprava výroku o vině provedená podle § 131 odst. 1 tr. ř. spočívající ve vypuštění souběžné kvalifikace jednoho ze skutků, jimiž byl obviněný uznán vinným, zakládá ve smyslu § 133 tr. ř. právo obviněného napadnout takto opravený rozsudek odvoláním, avšak jen v rozsahu těch výroků, jichž se změna vyhotovení rozsudku dotkla.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 36/2019

I. Odvolací soud může svým rozsudkem změnit k tíži obviněného jen ten výrok rozsudku soudu prvního stupně, který byl napaden odvoláním státního zástupce podaným v jeho neprospěch. Pokud tak učiní ve vztahu k výroku, jenž takto napaden nebyl (např. zpřísní-li obviněnému trest odnětí svobody na podkladě odvolání podaného státním zástupcem výslovně jen proti výroku o trestu propadnutí části majetku), aniž by byly dány podmínky ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř., poruší ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. To platí i v situaci, že z podnětu jiného odvolání podaného ve prospěch obviněného či v důsledku uplatnění § 261 tr. ř. ve vztahu k předcházejícímu výroku o trestu byl odvolací soud povinen přezkoumat i tento oddělitelný výrok rozsudku (o trestu odnětí svobody), který nebyl odvoláním státního zástupce napaden.

II. Spolupracujícímu obviněnému (§ 178a tr. ř.) je nutno trest odnětí svobody podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku uložit pod dolní hranicí trestní sazby trestného činu, i když jej spáchal ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Ustanovení o zvýšení horní hranice trestní sazby podle § 108 odst. 1 tr. zákoníku se při ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému vůbec neuplatní. Při určení konkrétní výměry trestu ukládaného spolupracujícímu obviněnému může soud zvažovat uplatnění okolností svědčících v jeho prospěch a v jeho neprospěch, jakož i skutečností vyjmenovaných v § 58 odst. 4 tr. zákoníku, jen v rámci tímto ustanovením zmírněné trestní sazby. Úvaha soudu o trestu, který by obviněnému hrozil, pokud by mu postavení spolupracujícího obviněného nebylo přiznáno, je bez významu.

Postavení spolupracujícího obviněného mohou odůvodnit i výpovědi, kterými v procesním postavení svědka v jiných samostatně vedených, avšak věcně souvisejících trestních řízeních významně přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, za podmínky, že jimi byl proveden důkaz v tomto řízení.

III. Ustanovení § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, podle něhož se do věznice se zvýšenou ostrahou zpravidla zařadí pachatel, kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108 tr. zákoníku), se neuplatní v případě, kdy je trest ukládán spolupracujícímu obviněnému, neboť u něj se při výměře trestu ustanovení § 108 tr. zákoníku neužije.

R č. 46/2019

Odvolací soud, který rozhoduje o odvolání, má zásadně uložit trest, jestliže v důsledku jeho rozhodnutí nabude část odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně právní moci a pokud současně zčásti zruší tento rozsudek soudu ve výroku o vině i v navazujícím výroku o trestu a věc vrátí soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Uzná-li poté soud prvního stupně obviněného vinným i ve zbývající části sbíhající se trestné činnosti, za splnění zákonných podmínek uloží souhrnný trest podle [§ 43 odst. 2 tr. zákoníku](#), a to za současného zrušení výroku o trestu v předcházejícím rozsudku odvolacího soudu, jakož i všech dalších rozhodnutí obsahově navazujících na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu, případně upustí od uložení souhrnného trestu podle [§ 44 tr. zákoníku](#).

Pokud výjimečně, zejména nemá-li dostatečné podklady pro takové rozhodnutí a jejich opatření by bylo spojeno s obsáhlým a obtížně proveditelným dokazováním, odvolací soud neuloží obviněnému trest sám a vrátí věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí pouze ohledně části viny a trestu, uloží soud prvního stupně úhrnný trest podle [§ 43 odst. 1 tr. zákoníku](#), a to jak za tu část viny, která je obsažena v dřívějším rozsudku, který je v tomto rozsahu již pravomocný, tak i za tu část viny, o níž nově rozhodl odsuzujícím rozsudkem po vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí odvolacím soudem.

R č. 1/2020

I. Nepřítomnost obhájce obviněného, ač šlo o případ nutné obhajoby podle § 36 tr. ř., v hlavním líčení odročeném jen za účelem vyhlášení rozsudku podle § 128 odst. 3 tr. ř. je podstatnou procesní vadou vyplývající z ustanovení § 202 odst. 4 tr. ř. Ani taková vada však sama o sobě zásadně není důvodem pro zrušení napadeného rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., neboť nemá vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku.

II. Z důvodu porušení práva na obhajobu a práva na spravedlivý proces podle čl. 36 a násl. (zejména čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 3) Listiny základních práv a svobod pro takovou podstatnou procesní vadu se nebude přihlížet k následnému podání obviněného, jímž se obviněný ihned po vyhlášení rozsudku bez porady se svým obhájcem výslovně vzdá odvolání

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 7/2021

I. Námitka, že trest odnětí svobody nebyl snížen pod dolní hranici zákonné trestní sazby podle některého z ustanovení § 58 odst. 1, 2, 6 nebo 7 tr. zákoníku, nemůže naplnit žádný z důvodů dovolání uvedených v § 265b tr. ř. Oproti tomu námitku, že nebylo užito ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku, lze v některých případech podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve smyslu jiného nesprávného hmotně právní posouzení (jestliže dovolatel vytýká nesprávné posouzení hmotně právní podmínek uvedených v § 58 odst. 5 tr. zákoníku), např. pojmů „zločin“, „organizovaná skupina“), nebo pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. (jestliže dovolatel namítá, že i přes soudem přiznaný status spolupracujícího obviněného mu nebyl uložen trest odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby).

II. Byl-li obviněný v obžalobě státním zástupcem označen jako spolupracující obviněný (§ 178a tr. ř.) a soud dospěje k předběžnému závěru, že mu tento status nebude přiznán, pak je povinen postupovat analogicky podle § 190 odst. 2 tr. ř., resp. podle § 225 odst. 2 tr. ř., a nejpozději před vynesemím rozsudku upozornit obviněného na takovou možnost, případně na jeho žádost odročit hlavní líčení a poskytnout mu znovu lhůtu alespoň pěti pracovních dnů k přípravě obhajoby. Toto upozornění soudem nemůže být ve stadiu po podání obžaloby nahrazeno sdělením (návrhem) státního zástupce, že podle jeho názoru by obviněný nadále neměl být posuzován jako spolupracující obviněný (viz rozhodnutí pod č. 40/1993 Sb. rozh. tr.). Jestliže soud nesplní uvedenou povinnost, jde o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

R č. 10/2021

Povinnost zásadně si opatřit před rozhodnutím o souhrnném trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku spis ve věci, v níž byl vydán rozsudek, ve vztahu ke kterému je důvod ukládat souhrnný trest (srov. rozhodnutí č. 12/1994 Sb. rozh. tr.), platí nejen pro řízení před soudem prvního stupně, ale i pro odvolací řízení. Takovou povinnost má odvolací soud zejména tehdy, když zjistí, že soud prvního stupně spisy o předchozích odsouzeních obviněného neměl pro ukládání souhrnného trestu k dispozici, anebo pokud ruší rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o souhrnném trestu a znovu o trestu sám rozhoduje. Jen tak lze spolehlivě zjistit, zda jsou splněny podmínky pro uložení souhrnného trestu.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 18/2021

Advokáta, který byl obviněnému soudem ustanoven jako obhájce pouze za účelem odstranění vad jím podaného odvolání (§ 251 odst. 2 tr. ř.), nelze považovat za obhájce disponujícího oprávněními v rozsahu uvedeném v § 41 odst. 5 tr. ř., tj. též právem podat za obviněného dovolání, a není tak obhájcem obviněného, jemuž je třeba doručit opis rozsudku odvolacího soudu (§ 130 odst. 2 tr. ř.). Na běh lhůty k podání dovolání podle § 265e odst. 2 tr. ř. nemůže mít žádný vliv skutečnost, že mu soud prvního stupně doručil opis takového rozsudku.

R č. 37/2021

I. *Zakrývání vlastní zpronevěry peněz falšováním účetnictví vedeného týmž pachatelem je možno vyjádřit souběhem trestných činů zpronevěry podle [§ 206 tr. zákoníku](#) a zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle [§ 254 odst. 1 tr. zákoníku](#). Zpravidla půjde o vícečinný souběh, pokud zpronevěra předchází takovému falšování, není však vyloučen ani jednočinný souběh, jsou-li obě jednání vzájemně provázána natolik, že je nelze od sebe vzájemně oddělit. V takovém případě však lze škodu zásadně zohlednit jen v rámci ustanovení [§ 206 tr. zákoníku](#), neboť jen jednání spočívající v přisvojení si svěřené věci je příčinou vzniku škody.*

II. *Výrok rozsudku soudu prvního stupně o jednom z více dílčích útoků téhož pokračujícího trestného činu (ve smyslu [§ 116 tr. zákoníku](#)), jímž byl obviněný uznán vinným, není oddělitelným výrokem podle [§ 258 odst. 2 tr. ř.](#), byť jinak jde o samostatný skutek z procesního hlediska podle [§ 12 odst. 12 tr. ř.](#) Proto odvolací soud nemůže zrušit výrok rozsudku soudu prvního stupně jen ohledně některého takového dílčího útoku a znovu o něm rozhodnout v odvolacím řízení (ať znovu uznat obviněného vinným jeho spácháním, anebo jej pro tento útok zprostit obžaloby) a zároveň ve zbyvajících částech ponechat rozhodnutí soudu prvního stupně v platnosti.*

III. *Odvolací soud sice může pojmout odůvodnění vlastního rozhodnutí o odvolání stručně, může též přejímat pasáže z napadeného rozhodnutí či na ně odkazovat, ale z jeho rozhodnutí musí být zároveň patrné, že se skutečně zabýval argumentací obsaženou v odvolání a nespokojil se jen se závěry soudu nižšího stupně. Prostý odkaz na odůvodnění napadeného rozhodnutí by byl přípustný pouze tehdy, pokud by se soud prvního stupně dostatečně a beze zbytku vypořádal s veškerou argumentací (zejména pokud by strana v opravném prostředku pouze opakovala argumentaci přednesenou již před soudem prvního stupně, s níž se tento soud zcela vypořádal), naopak jako nedostatečný by se jevil, pokud strana předložila v opravném prostředku novou argumentaci či dokonce nové skutečnosti nebo nové důkazy.*

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

R č. 53/2022

Argumentace odvolacího soudu, že hodnocení důkazů je doménou nebo výsostným právem soudu prvního stupně, do něhož odvolací soud není oprávněn zasahovat a je jím vázán, nebo že odvolací soud neshledal extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, takže nemůže zasáhnout do skutkových závěrů soudu prvního stupně, je v rozporu s koncepcí odvolacího řízení, jehož úprava naopak výslovně předpokládá, že předmětem přezkumu odvolacího soudu jsou jak hodnocení důkazů, tak skutková zjištění soudu prvního stupně [viz např. § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř.].

Vázanost hodnocením důkazů soudem prvního stupně podle § 263 odst. 7 tr. ř. se projeví jen v souvislosti se změnou nebo doplněním skutkových zjištění odvolacím soudem a vztahuje se na omezený okruh případů, v nichž odvolací soud sám rozhoduje ve věci rozsudkem (§ 259 odst. 3 tr. ř.). Ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř. se uplatní při zrušení rozsudku soudu prvního stupně z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř., tedy přezkoumá-li odvolací soud hodnocení důkazů soudem prvního stupně a shledá-li je vadným a ve věci sám rozhodne.

R č. 1/2023

Ustanovení § 265k odst. 2 poslední věta tr. ř. upravující tzv. beneficium cohaesionis se v odvolacím řízení neuplatní, jestliže výrok o vině, který by pro věcnou souvislost bylo třeba zrušit u dotčeného spoluobviněného, již de iure neexistuje proto, že byl pravomocně zrušen v souvislosti s ukládáním společného trestu za pokračování v trestném činu podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku. Totéž platí při rozhodování o jiných opravných prostředcích.

R č. 11/2023 – II.

Vzdání se odvolání samo o sobě není úkonem právní služby, který by se svou povahou a účelem blížil některému z úkonů uvedených v § 11 odst. 1 nebo odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (advokátní tarif), a proto za něj advokátovi odměna nenáleží.

R č. 13/2023

Podle § 263 odst. 4 tr. ř. lze konat veřejné zasedání odvolacího soudu v nepřítomnosti obviněného, který je ve vazbě, jen tehdy, jestliže výslovně prohlásí, že se účasti na něm vzdává.

Obstrukční jednání obviněného nacházejícího se ve vazbě, spočívající např. v tom, že se v den nařízeného veřejného zasedání k projednání odvolání záměrně poškodí na zdraví, aby znemožnil jeho konání, lze pokládat za projev, kterým dává najevo, že se nehodlá účastnit veřejného zasedání. Za těchto okolností může odvolací soud konat veřejné zasedání i v nepřítomnosti obviněného.

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

I. ÚS 1365/2021 (nález z 22. 2. 2022)

I. Ustanovení § 263 odst. 7 trestního řádu je třeba ústavně konformně interpretovat tak, že odvolací soud skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně nemůže přehodnocovat jako celek z jiného hlediska, než zda tohoto skutkového stavu bylo dosaženo na základě dokazování provedeného řádně a v potřebném rozsahu a zda jej soud prvního stupně přesvědčivě, vnitřně nerozporně a vyčerpávajícím způsobem zdůvodnil. Jednotlivé důkazy provedené před soudem prvního stupně pak smí odvolací soud posuzovat toliko co do zákonnosti způsobu jejich provedení a co do logičnosti a úplnosti jejich hodnocení. Skutková zjištění z nich učiněná soudem prvního stupně však přezkoumávat nesmí, stejně jako závěr o důkazní spolehlivosti (zejména o věrohodnosti svědka) učiněný soudem prvního stupně.

II. Vlastní skutková zjištění může odvolací soud činit pouze tehdy, pokud sám dokazování doplní či znovu provede důkaz již provedený soudem prvního stupně. Pokud se rozhodne tak učinit, musí důkaz provést ve veřejném zasedání v souladu se zásadami přimosti, bezprostřednosti, volného hodnocení důkazů a umožnit obviněnému v zásadě stejný standard práva na obhajobu, jako kdyby byl důkaz proveden v hlavním líčení (tj. umožnit mu být přítomen, klást otázky, jde-li o výslech svědka, spoluobviněného či soudního znalce, vyjádřit se k obsahu i způsobu provedení důkazu, učinit v návaznosti na něj další důkazní návrhy atd.) v souladu se zásadami zajištění práva na obhajobu a kontradiktornosti.

III. Ústavně konformnímu výkladu § 264 odst. 1 trestního řádu odpovídá, že jako základní pravidlo musí soud prvního stupně respektovat pokyn odvolacího soudu a splnit jej. Odepřít jej může jen výjimečně, a to tehdy, je-li takový pokyn explicitně formulován jako protiústavní (např. by odvolací soud výslovně uložil soudu prvního stupně, že musí učinit určité skutkové zjištění), případně je-li jeho zastřená protiústavnost zcela zřejmá. Takový závěr může soud prvního stupně učinit v zásadě jen tehdy, jestliže jeho rozsudky ruší odvolací soud opakovaně a skutečnost, že tak činí proto, aby přiměl soud prvního stupně k převzetí svých skutkových závěrů či hodnocení důkazů, vyplývá z konkrétních skutečností a současně takový postup odvolacího soudu nemá žádné legitimní vysvětlení.

IV. ÚS 2980/22 (nález z 21. 3. 2023)

I. Porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) nepředstavuje jen takový pokyn odvolacího soudu, jímž soudu prvního stupně výslovně ukládá určitý výsledek hodnocení důkazů, které provedl pouze soud prvního stupně, či vyvození z nich konkrétního skutkového zjištění, nýbrž i takový pokyn, kterým odvolací soud usiluje o takový cíl zastřeně. Má-li takový pokyn vést k odsouzení obviněného, představuje takový pokyn současně i porušení presumpce nevinny podle čl. 40 odst. 2 Listiny.

II. Z ústavněprávního hlediska nic nebrání tomu, aby odvolací soud v trestním řízení při veřejném zasedání o odvolání při zachování všech garancí kontradiktornosti řízení a práva na obhajobu zopakoval důkaz či důkazy, z nichž soud prvního stupně tato skutková zjištění učinil, a změnil odpovídající skutková zjištění. V případě, že po takovéto změně skutkového stavu dospěje odvolací soud k závěru, že možnosti dokazování již byly vyčerpány, skutkový stav byl v rozsahu nutném pro rozhodnutí zjištěn bez důvodných pochybností a je na místě vydat takové rozhodnutí, které sám vydat nemůže z důvodu zákonné překážky podle § 259 odst. 5 trestního řádu, ústavní pořádek nebrání tomu, aby věc vrátil soudu prvního stupně a zavázal jej k tomu, aby obžalovaného uznal vinným určitým trestným činem.

III. Soud prvního stupně je v takovém případě povinen vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl ustálen odvolacím soudem, nevyžádá-li si procesní vývoj doplnění dokazování. K takové potřebě mohou vést např. nově se objevivší, dříve nepředvídané poznatky, nicméně soud prvního stupně nesmí opakovat či doplňovat dokazování účelově jen proto, aby si formálně odůvodnil odchýlení se od těch skutkových zjištění, k nimž dospěl odvolací soud na podkladě vlastního dokazování.